

การศึกษาโครงสร้างการตลาด ประสิทธิภาพการแปรรูปข้าวเปลือก และจุดคุ้มทุนของโรงสีข้าว สหกรณ์การเกษตรคลองหลวง จำกัด จังหวัดปทุมธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาโครงสร้างการตลาดข้าวเปลือก 2) ศึกษาประสิทธิภาพการแปรรูปข้าวเปลือกของโรงสีข้าว และ 3) เพื่อศึกษาจุดคุ้มทุนธุรกิจโรงสีข้าวของสหกรณ์การเกษตรคลองหลวง จำกัด โดยทำการรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิจากบุคลากรของสหกรณ์ จำนวน 5 คน เพื่อรวบรวมข้อมูลด้านโครงสร้างการตลาดข้าวของสหกรณ์ ข้อมูลทุติยภูมิจากงบการเงินและรายละเอียดประกอบงบการเงิน เพื่อรวบรวมข้อมูล ปริมาณการรวบรวมผลผลิตข้าวเปลือก ต้นทุน ผลตอบแทนการแปรรูปข้าวเปลือก และจุดคุ้มทุนของธุรกิจโรงสีข้าว

ผลการศึกษาพบว่า โครงสร้างการตลาดข้าวสหกรณ์ มีขั้นตอนการตลาดที่สำคัญ ขั้นตอนเริ่มจาก 1) การรับซื้อข้าวเปลือกในเดือนพฤศจิกายน 2547 – กุมภาพันธ์ 2548 สำหรับข้าวนาปี และเดือนมีนาคม 2548 - ตุลาคม 2548 สำหรับข้าวนาปรัง โดยมีจุดรับซื้อข้าวเปลือก 1 จุด 2) ขั้นตอนการเก็บรักษาข้าวเปลือกจะมีการตากข้าวเปลือกเพื่อลดความชื้นให้อยู่ระหว่าง 14 – 16% โดยการตากข้าวในลานตาก 3 – 5 วัน ก่อนเก็บรักษาในฉางข้าวขนาด 500 ตัน 3) การสีข้าวเปลือก สหกรณ์มีการสีข้าวตลอดทั้งปี โดยเครื่องสีข้าวขนาด 40 ตัน/วัน ขั้นตอนการเก็บรักษาข้าวสาร มีการเก็บรักษาข้าวสารในไซโล ขนาด 250 ตัน จำนวน 2 ไซโล เพื่อรอการจัดจำหน่าย 4) การจัดจำหน่ายข้าวสารและผลิตภัณฑ์ สหกรณ์มีฝ่ายจัดการทำหน้าที่การตลาดทั้งขายปลีกและขายส่งผลิตภัณฑ์ โดยมีการกระจายผลผลิตทั้งในจังหวัดปทุมธานี และต่างจังหวัด ซึ่งในปี 2548 สหกรณ์รวบรวมข้าวเปลือกเพื่อทำการแปรรูป จำนวนทั้งสิ้น 3,008.8 ตัน

ประสิทธิภาพการแปรรูปข้าวเปลือก สหกรณ์มีประสิทธิภาพการแปรรูปข้าวเปลือกจากข้าวพันธุ์หอมปทุม ข้าวชัยนาท และข้าวสุพรรณ จำนวน 3,008.8 ตัน สามารถแปรรูปเป็นข้าวสาร ข้าวคั่ว ปลาขี้ขาว รำและแกลบ จำนวน 2,988.36 ตัน ประสิทธิภาพการสีที่วัดจากสัดส่วนของผลิตภัณฑ์สูงกว่าประสิทธิภาพการสีข้าวของสมาคมโรงสีข้าว แต่ต่ำกว่ากรมเศรษฐกิจการพาณิชย์

สำหรับการวิเคราะห์จุดคุ้มทุนของธุรกิจโรงสีข้าวของสหกรณ์ พบว่า สหกรณ์จะต้องทำการแปรรูปข้าวเปลือก จำนวน 4,004.15 ตันต่อปี จึงจะมีรายได้เท่ากับค่าใช้จ่ายรวม หรือคุ้มค่างบกับค่าใช้จ่ายคงที่ จำนวน 18.39 ล้านบาทต่อปี และในปัจจุบันมีการแปรรูปข้าวเปลือกต่ำกว่าจุดคุ้มทุน คือ แปรรูปข้าวเปลือกเพียง 3,008.8 ตัน

The main purpose of this research was to study the effectiveness of rice processing and break-even point of the Klong Luang Agricultural Cooperative Limited Rice Mill, Prathumthani Province. Specific aims included studying of (1) marketing structure of this rice mill, (2) the effectiveness of rice processing of the rice mill, and (3) break-even point of the rice mill business at this Agricultural Cooperative Ltd. Primary source for data collection, the structure of the rice market, was five employees of the Agricultural Cooperative Ltd. Secondary data sources, the financial statements and other financial documents, were rice product, investment cost, and benefit from rice processing.

The study showed that the most important process of the rice market were the purchasing paddy rice period from November 2004 to February 2005 for the regular planting season and from March to October 2005 for the second planting season. There was one purchasing place. To store rice, drying process was used by placing rice on the drying field 3-5 days to reduce the humidity to 14-16% before putting it into the 500 tons storages. Separating the husk from brown rice was done all year using a large machine, 40 tons/ day, or using high technology machinery. The rice then were stored in two 250 tons silo to prepare for distribution. To distribute the rice, the Agricultural Cooperative marketing management team would be responsible for retail or wholesale distribution in Prathumthani and other provinces.

The study showed that rice processing of the Agricultural Cooperative was effectively operated. The cooperative processed 3,008.8 tons of rice including Khow-Hom-Pathum, Khow-Chai-nat, and Khow-Suphan, products and other rice 2,988.36 tons. The effectiveness of rice processing at the cooperative was higher than that of the processing of the rice mill association, but lower than that of Department of Business Economics.

Break-even point analysis showed that the cooperative must processing rice at least 4,004.15 tons/ year in order to make the total costs equal to the total revenues, or the fix costs of 18.39 million baht/ year, and current production was under break-event point at 3,008.8 tons/ years.